
"Odbudowa zabytków", Witold Meisel, "Kronika Miasta Poznania", R. XXI, nr 1, 2, 3, 4 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 2/2 (6), 139-140

1949

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szych uszkodzeń od pocisków. Poważnie ucierpiał drewniany kościółek św. Wojciecha (XV w.) pod Krosnem, który stracił cenne szczegóły urządzenia, ale został także już zabezpieczony. Nadto konserwacją objęto trzy kościoły drewniane: w Lubli, Wietrznie i Wrocance. Z zamków zabezpieczono ruiny w Odrzykoniu (XV w.). Prawie zupełnemu zniszczeniu uległ zamek w Nowym Sączu wraz ze zbiorami muzealnymi. Zamek w Sankoku ocalał. Liczne i cenne pałace i dwory uległy dewastacji (np. Dukla).

Wanda Sarnowska, *Chrońmy zabytki naszej zamierzczej przeszłości* (z. 4 (574), str. 92—94).

Autorka podnosi sprawę ochrony zabytków prehistorycznych, przy czym podkreśla znaczenie współpracy Pol. Tow. Krajozn. w tej dziedzinie oraz rolę wydawnictw naukowo-popularnych, odczytów, wycieczek itp., podając na końcu zestawienie najważniejszej literatury przedmiotu.

Franciszek Jaškowiak, *Dom Wojciecha Bogusławskiego uratowany* (z. 9, (576), str. 140—143).

Autor przedstawia przebieg akcji i uratowania przed rozbiórką pamiątkowego dworku z drugiej poł. XVII w. w Glinnie (wojew. Wielkopolskie), gdzie się urodził „ojciec teatru polskiego” — Wojciech Bogusławski (4. IV. 1757).

Kazimiera Kutrzebianka, *Zniszczone przez Niemców zabytki sztuki w powiecie myślenickim* (z. 7—8 (577—78), str. 146—151).

Spaleniu uległ wczesno-barokowy dwór w Wysokiej oraz sąsiednia kaplica drewniana, dalej drewniane domy konstrukcji zrębowej w Jordanowie, kościółki drewniane w Skomielnej Białej (1569), w Lubniu (XVII w.) wraz z plebanią, plebania w Łętowni z cennym archiwum, biblioteką i dwoma obrazami cechowymi z XVI i XVII w.

Kronika muzealna i konserwatorska przynosi m. i. następujące komunikaty. artykuły i notatki: Z. Ciekliński. Nowe ośrodki muzealne na terenie wojew. łódzkiego (o zabezpieczenie pałaców i zam-

ków w Nieborowie. Oporowie i Walewicach), w nr 2 (572); J. Lepiarczyk, *Ochrona zabudowy starych miasteczek w woj. Krak.* (nr 3 (573)) zabytki Tarnowa pod opieką (nr 4 (574)) — tenże, *Wiadomości o restauracji kościoła św. Andrzeja w Krakowie o odkryciu romańskim w Miechowie, o konserwacji kaplicy Batorego na Wawelu i o odsłonięciu Bramy Rzeźniczej na Gródku w Krakowie* (nr 7—8 (577—8)); tenże, *Odkrycia w Kolegium Jagiellońskim w Krakowie* (nr 10—11 (580—1)).

PRZEGLĄD BUDOWLANY, Miesięcznik Rok XX

Kazimierz Ulatowski, *Odbudowa Poznania* (z. 2, str. 73—85)

Autor omawia wielkie zniszczenie miasta i jego zabytków (ratusz renesansowy, pałac Działyńskich, pałac Górków, kościół św. Marcina, kościół Bernardynów itd.), dalej straty w wyposażeniu katedry i odkrycia romańskie oraz gotyckie tamże, wreszcie omawia akcję ochrony zabytków, ilustrując ją sumami wydatkowanymi przez Poznańską Dyрекcję Odbudowy.

Jan Zachwatowicz, *Pomniki kultury polskiej na Ziemiach Odzyskanych, ich losy, kultura i upowszechnienie* (nr 7 str. 244—54).

W bogato ilustrowanym artykule autor omawia przykładowo zniszczenie zabytków przez Niemców (zamek w Opolu, zworniki ze swastyką w gotyckim ratuszu wrocławskim), zakres i trudności podjętych prac konserwatorskich, zabezpieczenia roku 1945, odbudowy i restauracje, użytkowanie zamków, sprawy techniczno-budowlane, badania naukowe, los zabytków ruchomych i sprawy muzealne.

KRONIKA MIASTA POZNANIA, Kwartalnik R. XXI

Witold Meisel, *odbudowa zabytków* (nr 1, str. 79—82; nr 2 str. 151—166, nr 3 str. 240—251 nr 4 str. 347—352).

Jest to stała kronika konserwatorska. Ratusz: czołowy zabytek Poznania został w roku 1948 zasadniczo odbudowany. Ukończono konstrukcję stalową wieży i obmuro-

wano ją. Przeprowadzono próby z polichromowaniem wieży. Zaprojektowano odbudowę dachów wklęsłych zniesionych w r. 1911. Rynek Starego Miasta: Wykonano projekt zabudowy i odbudowy (inż. R. Sławski i Z. Zieliński). Przewidziana rekonstrukcja d. wagi, odwachu i domów budniczych, w których odkryto kolumnienki podsieniowe. Według wiadomości archiwalnych na Rynku znajdowały się także Sukiennice. Dzisiejsza ulica Wiankowa mogła być ich pasażem. Odkryto także d. arsenał. W kilku kamienicach zewnętrznej zabudowy Rynku dokonano nowych odkryć. — Katedra: Odsonięto portal gotycki zachodni i szkarpy oraz okna gotyckie w nawie głównej. Projektuje się regotycyzację korpusu głównego od zewnątrz i wewnątrz. Płn. ściana nawy głównej już ukończona. W prezbiterium rekonstruuje się triforium. Od płn. pokryto łuk oporowy Ukończona na tej podstawie rekonstrukcja systemu łuków czyni zbędnym zakładanie projektowanego „gorsetu” żelbetonowego dla nawy głównej. Kaplice pozostaną barokowe. Zostały następnie zabezpieczone i częściowo zrekonstruowane w szczegółach kościoły, Bożego Ciała, św. Marcina, fara i św. Jana. Reasumując, można powiedzieć, że wszystkie niemal budowle zabytkowe są już zabezpieczone i częściowo prawie już odbudowane.

Zbigniew Zieliński, Fragment odkrytej baszty narożnej przy placu Wielkopolskim (nr 3, str. 204—207).

Odkryto jedną z baszt miejskich przy gmachu b. sądu apelacyjnego, wykonaną z cegły na granitowym podmurowaniu) szerokością na 3 m, wysoką 6 m). Mury miejskie mają być rekonstruowane na terenie od ul. 23 Lutego do ul. Wronieckiej.

OCHRONA PRZYRODY, Rocznik 18, Kraków 1948:

Gerard Ciołek, Piękno Przyrody i piękno sztuki w planowaniu przestrzennym (str. 24—40).

Krajobraz Polski dzisiejszej jest dziedzictwem przekazanym nam przez przeszłość świata przyrody i cywilizacji ludzkiej. Dążenia do nadmiernych zysków gospodarczych odbijały się ujemnie na przyrodzie i kraj-

obrazie, podczas gdy wszelkie poczynania o charakterze idealistycznym przyczyniały się do ochrony i tworzenia nowych form, o wysokiej nieraz wartości. Dzisiejsza epoka, świadoma osiągnięć i błędów historii, posługuje się planowaniem celem wyzyskania sił ukrytych w terenie oraz przywrócenia równowagi w krajobrazie przez odbudowę utraconych elementów. Autor omawia historyczny rozwój umiłowania przyrody, jako tworzywa formowanego przez człowieka. Dopiero wiek XVIII odkrywa w ogrodach krajobrazowych piękno wolnej przyrody. Postawa człowieka nabrała cech sentymentalnych. Inwestycje techniczne w drugiej połowie XIX w. nie liczą się z krajobrazem, co spowodowało pogorszenie się warunków życiowych. Reszty dokonały u nas obie wojny światowe. Dziś stoimy przed koniecznością podjęcia wysiłku celem zabezpieczenia ocalałych jeszcze wartości przyrody i w oparciu o nie do przebudowy krajobrazu w sposób celowy. Podstawą tych poczynañ są osiągnięcia ruchu ochrony przyrody, mającego u nas w latach 1900—1925 charakter konserwatorski. Podstawą współczesnej organizacji prac planowania przestrzennego jest gruntowna znajomość środowiska geograficznego terenu i jego historii, jako tych dwóch czynników, które go ukształtowały. Technika i potrzeby człowieka nie powinny zwalczać przyrody i niszczyć jej naturalnego piękna, lecz przeciwnie, podkreślać jej cechy, wydobywać jej piękno przez odpowiednie rozplanowanie terenu i celowe, pełne prostoty rozwiązanie dzieła inżynierskiego (np. zalew rożnowski). Odbudowa przyrody łączy się z odbudową człowieka, stając się pojednaniem świata cywilizacji ze światem wolnej przyrody w nowym, harmonijnym krajobrazie kulturowym.

GŁOS PLASTYKÓW, R. III.

Janina Gebethnerowa, Zygmunt III na ziemi (str. 51—53).

Historia pomnika, gdzie przypomniano, że już w roku 1608 Zygmunt III myślał o budowie kolumny dwukrotnie wyższej (zapewne ku czci poległych pod Guzowem 6. VIII. 1607).